

BÖLÜM 5

ÇOCUK EDEBİYATINDA TÜRK MİTOLOJİSİ

Ömer ÜNAL¹

“Mitlerin çok uzun bir hafızası vardır.”

Bryan Sykes

GİRİŞ

Halk kültürüne ait unsurların sözlü ve yazılı edebiyata yansımaları, bizlere o kültürü yaşayan halkla ilgili genel bilgiler sunar. Sözlü edebiyat unsurlarından masal, efsane, destanlar o milletin yaşama karşı takındıkları tavrı, olayları algılama biçimini ve gelenekleri hakkında çok önemli bilgiler taşır. Hayal gücünün neredeyse sınırsız bir şekilde dile geldiği mitik anlatılar ise kültürün aydınlatılması bakımından çok daha önemli bir yer tutmaktadır.

Mitik anlatılar; o milletin tarihinde önemli yer tutan savaş, doğal afetler, göç, tufan vb. olayların; o milletin inanç sisteminde yer edinmiş kahramanlar, tanrı, tanrıça, ruh, canavarlar, öte dünya gibi kavramların da içinde yer aldığı ve çoğu zaman hayal gücünü zorlayan anlatılardır.

Tarih sahnesinde önemli yer tutmuş, birçok milletle etkileşime girmiş, büyük savaşlar, göçler ve doğal afetlerden dolayı yıkımlar yaşamış ve dünya coğrafyasında neredeyse ayak basmadık yer bırakmamış Türklerin de mitik anlatılar bakımından zengin bir millet olduğunu öne sürebiliriz.

---

¹ Öğretmen, MEB Sincan Necip Fazıl Kısakürek Ortaokulu, omerunalurkce87@gmail.com

Sayınca hâlâ çok az olan bu eserlerin ve bu alanda kalem oynatan yazarların sayısının artması hem Türk mitolojisinin çocuklara aktarımı hem de çocukların zihin ve düş dünyalarının beslenmesi açısından büyük bir öneme sahiptir.

Çocuk edebiyatındaki kitapların Türk mitolojisindeki karakter ve olayları işlemesi, görsel malzemeler vermesi açısından da önemlidir. Çünkü bu görsel malzemenin resim, tiyatro ve sinema sanatlarına aktarılmasıyla mitolojik öğelerin daha yoğun bir şekilde işlenerek daha geniş kitlelere tanıtılması sağlanmış olacaktır. Bu nedenle sadece edebiyatçılara değil aynı zamanda resim, heykel, sinema ve tiyatro gibi sanatlarla uğraşan sanatçılara da bu konuda büyük görevler düşmektedir.

MEB'e bağlı okullarda okutulan ders kitaplarında Türk mitolojisine ait olayların ve karakterlerin de yer alması, çocukların erken yaşlarda mitolojiyle buluşmalarına imkân verecektir.

Bu konuda eserler ortaya koyan yazarlara, Türk mitolojisini resim, heykel, sinema, tiyatro sanatında işlemeyi düşünen sanatçılara, gerek devletin yetkili kurumlarının gerekse kültür, edebiyat alanlarında çalışmalar yapan özel sektör yetkililerinin destekleri, Türk mitolojisinin sadece kitap kapakları arasında saklı ve sınırlı kalmasını önleyerek daha geniş kitlelere kısa zamanda ulaşmasını sağlayabilecektir.

KAYNAKLAR

- Aksüt Çobanoğlu, S. (2014). *Sadık Yemni'nin romanlarında halk kültürü unsurlarının tespiti ve incelenmesi*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Ayverdi, İ. (2008). *Misalli büyük Türkçe sözlük (3. baskı)*. Kubbealtı.
- Bulut, F. & Şimşek, Ş. (2022). Çocuk edebiyatı eserlerinde mitik görünüm: “Yeşim Taşı Efsanesi Gizemli Kitap” örneği. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, (29), 173-192. DOI: 10.29000/rumelide.1164051
- Çalışkan, Ş. S. & Bayraktar, M. (2021). Fantastik çocuk yazınında Türk mitolojisinin bulunma durumu: Yeşim Taşı Efsanesi örneği. *Turkish Studies - Language*, 16 (3), 1559-1572. <https://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.51860>
- Guin, U. L. (2006). *Kadınlar rüyalar ejderhalar*. Metis.
- Kartal, S. G. (2007). *Cumhuriyet Dönemi Türk çocuk roman ve hikâyelerinde fantastik öğeler (1923-1960)*. [Yayımlanmamış yüksek lisans tezi]. İstanbul Üniversitesi.
- Moran, B. (1994). *Türk romanına eleştirel bir bakış 3*. İletişim.
- Oğuzkan, A. F. (2013). *Çocuk edebiyatı (10. baskı)*. Anı.
- Sarpkaya, S. (2021). *Türklerin şeytani masalları, Türk masal ve efsanelerinde demonik varlıklar (2. Baskı)*. Karakum.
- Sever, S. (2000). Mo'nun gizemi'nin yazınsal ve eğitsel özellikleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 33 (1), 29-39.
- Todorov, T. (2004). *Fantastik, edebî türe yapısal bir yaklaşım (Çev. N. Öztokat)*. Metis.